

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

° DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

SUMAR:

Dispensații de serviciul militar activ, de Iuliu Dragomirescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Sița Leontopol cu Eliza M. Voiculescu. — Observație de S. R.*

Curtea de apel din Iași, secțiunea I: Ministerul de finanțe cu Anton de Zadurovici.

Dispensații de serviciul militar activ

Art. 18 din legea pentru recrutarea armatei din 5 Martie 1876, cu modificările ei până în 1900, prevede, pentru motive de echitate, că o categorie de cetățeni sunt dispensați de serviciul militar activ, dacă se află în următoarele condițiuni: a) dacă este cel mai mare dintre orfanii de tată și de mamă; b) cel mai în vârstă dintre orfanii de mamă, al cărui tată este declarat legalmente absent sau interzis; c) unicul fiu sau cel mai în vârstă dintre fii; în lipsă de fii, unicul ginere; în lipsă de ginere, nepotul unic sau cel mai în vârstă dintre nepoți (în linie descendentă) al unei femei actualmente văduvă; d) unicul fiu sau cel mai în vârstă dintre fii; în lipsă de fii, unicul ginere; în lipsă de ginere, nepotul unic sau cel mai în vârstă dintre nepoți (în linie descendentă) al unui tată orb ori al unui tată trecut de 70 ani, având o infirmitate constatată și care nu este în stare a se hrăni. Aceste dispense se acordă numai atunci când prezența fiului sau a ginerelei este indispenabilă pentru a asigura existența părinților săi sau a fraților mai mici, lipsiți de mijloace de viațuire, și când cei cari cer dispensa se achită în realitate de această obligațiune.

Să nu se confunde, din punctul de vedere al

efectului juridic, această categorie de dispensații cu dispensații următori: 1) unicul fiu la părinți; 2) acela al cărui frate se află în serviciul permanent al armatei, sau în călărași cu schimbul, prezent sub drapel, fie ca angajat voluntar pe termen întreg, sau chemat prin sorți sau reangajat; 3) acela al cărui frate a murit în activitate de serviciu sau reformat, sau s'a trecut în poziție de retragere pentru răni primite cu ocaziunea serviciului, sau infirmități incurabile contractate în serviciul armatei. Nu insistăm mai departe asupra modalităților de aplicare a dispozițiilor acestui articol. Art. 18 și 19 din legea recrutării stabilește căror fii, din punctul de vedere al legitimității, se acordă dispense de serviciul militar și în ce anume condițiuni.

Dispensații din ultima categorie se trec de-a dreptul în trupa cu schimbul, pe când dispensații din prima categorie au o altă destinațiune. Art. 18 din legea recrutării arată că acești dispensați sunt trecuți direct în elementul milițiilor.

După legea organizării armatei din 17 Iulie 1868, cu ultimele modificări din 1900, termenul de serviciu în miliții este dela 30 până la 36 ani de vârstă împliniți.

Legea organizării armatei a fost modificată însă la 1 Aprilie 1908. Conform art. 7 din această lege, «tinerii dispensați și cei neîncorporați ca prisos al contingentului anual, sunt înscriși de-a dreptul în miliții, din care trec în armata teritorială odată cu clasa lor de recrutare. Ei vor primi, în primii doi ani după recrutare, o instrucțiune militară suficientă pentru ca să poată fi chemați la trebuință sub arme cu clasă lor de recrutare».

După această lege, cetățenii, după ce au trecut

prin elementul activ și de rezervă al armatei, trec trei ani în miliții și dela etatea de 36 ani până la 40 ani, în armata teritorială.

Această lege declară, prin art. 43 că «la 1 Octombrie 1908 actualele contingente: active, rezervă, miliții și gloate se vor repartiza între elementele puterii armate, potrivit legii de față». Se violează, cu alte cuvinte, caracterul de non-retroactivitate a legilor și se pune, din acest punct de vedere, dispensații anterior legii din 1908 într'o situațiune curioasă. Ei nu pot căpăta «o instrucțiune militară suficientă în primii doi ani», cum prevede art. 7 din legea din 1908, întrucât recrutarea lor a avut loc cu mulți ani în urmă. Intr'adevăr, un dispensat din contingentul 1901, de pildă, nu poate fi chemat, cu tot efectul retroactiv al legii, emnamente inconstituțional, să primească doi ani instrucțiune, după recrutare, întrucât au trecut șapte ani dela recrutarea lui. Ar fi să se producă anarhie și să se formuleze arbitrariul în dispozițiune legală. Va să zică, un tânăr dispensat conform art. 18 din legea recrutării sub imperul legii organizării armatei anterioare legii din 1 Aprilie 1908, nu poate fi chemat la instrucțiune, ci figurează numai și numai ca milițian, însă în categoria acelor milițieni cari nu au făcut absolut de loc armata.

Legea organizării armatei a fost modificată în 18 Aprilie 1910. După această lege, sunt trecuți în miliții oamenii dela vârsta de 38 ani împliniți. Până la 38 ani cetățenii sunt rezerviști. Și, conform art. 43, se întrebuițează aceeași formulă extraconstituțională. «La 1 Noembrie 1910, actualele contingente active, de rezervă, miliții și trupe teritoriale se vor repartiza între elementele puterii armate, potrivit legii de față».

Și în temeiul acestei legi, cu efect retroactiv, tinerii dispensați sub imperiul legii organizării armatei din 1868, care au fost trecuți în miliții conform legii de recrutare din 1876 și care au fost menținuți în miliții conform legii organizării armatei din 1908, fără a putea fi însă chemați doi ani la instrucțiune, sunt considerați, dacă nu au vârsta de 38 ani, ca rezerviști. Art. 7 s'a modificat chiar. «Tinerii dispensați și cei neincorporați, ca prisos al contingentului anual, urmează termenele și elementele clasei lor, fiind însumați în diferite arme mai mult ca o parte auxiliară a fiecărui contingent, deosebit de partea luptătoare. Ei vor primi după recrutare, o instrucțiune militară îndestulătoare, spre a putea fi chemați la trebuință sub arme cu clasa lor de recrutare».

Se aplică această dispozițiune și dispensațiilor anterior legii din 1908, adică acelor dispensați,

cari nu au primit instrucțiunea militară îndestulătoare? Sau se iau cetățenii dela casele lor, după 15, 16 sau 20 de ani de liniște, sunt duși în cazărmi și supuși regimului militar sever? Ar fi o perturbare a vieții civile.

* * *

Este adevărat că obligația militară, care la Germani este trecută în stare de conștiință (*Wehrpflicht*), este o obligațiune politico-socială. Este o datorie consecinte noțiunii suveranității politice a Statului, întrucât această suveranitate nu poate fi menținută cu demnitate decât prin mijlocul de constrângere al forței organizate. O forță armată este necesară în orice Stat, dar pentru ca acel Stat să poată avea tărie, se cere ca forța sa să fie organizată. Intr'altfel, dacă se violează legile sale de organizare, sau dacă legile de organizare sunt în dezacord cu principiile juridice subiective, atunci se produc anarhia și teroarea cu incalculabilele lor consecințe. Cetățeanul, când intră în serviciul armatei, depune jurământul drapelului (*Fahneneid*), prevăzut de art. 56 din legea recrutării și de art. 4 din vechea lege a organizării armatei. Dispensații însă nu depun acest jurământ de credință, care, după normele constituționale din art. 125 din Constituțiune, ar fi de o solemnitate esențială.

Jurământul este o probă convențională care, după cum spune d-l Dissescu, se întrebuițează și în materie politică de Constituțiunea Statului, ca mijloc de a ne încredința că funcționarul va respecta legile țării. Ce fel de ostaș este dispensatul care nu și-a luat acest sacru angajament? Cum poate fi asimilat cu militarii, când legea nu-i pretinde formalitatea solemnă a jurământului?

Dispensații, conform art. 68 și art. 1 din regulamentul taxelor militare din 6 Iunie 1900, plătesc taxe militare ca și scutiții, cu care legea îi asimilează. Cei care au fost dispensați înaintea legii din 1908, cari n'au făcut niciodată instrucțiune militară, care nu au suferit examenul medical prealabil, care nu au depus jurământul solemn prevăzut de lege, formează o categorie de milițieni, de milițieni cari nu au îndeplinit niciodată un serviciu militar și cari nu-l pot îndeplini într'o armată organizată. Cu atât mai mult, cu cât acești dispensați pot avea aptitudini, capacitate și titluri suficiente spre a deveni ofițeri în rezervă. Neîndeplinind însă condițiunile art. 23 din legea recrutării, dispensații sunt menținuți ca soldați. Și cum este tolerabil? Un doctor în drept, un doctor în chimie, un profesor universitar, care la 21 ani a uzat de motivul legal al dispensei, să se vadă la 38 sau 39 ani, simplu

soldat, fiind comandat de către un elev normalist, de pildă. Ar fi o situațiune insuportabilă.

Art. 4 din regulamentul legii de recrutare din 10 Iunie 1900, prevede că dispensele de serviciu, acordate prin legea de recrutare, nu constituiesc o scăpare sau liberare definitivă de serviciul militar, de oarece cei ce au dobândit acest drept sunt repartizați în elementul milițiilor și, prin urmare, supuși la toate obligațiunile acestei clase, atât în timp de pace, cât și în război. Fără îndoială însă că legea are în vedere pe dispensații de armata permanentă, cari se trec de-a dreptul în trupa cu schimbul a infanteriei, adică pe dispensații din a doua categorie. Prin urmare, prin lucrările de mobilizare trebuie ca la organizarea contingentelor de miliții să se aibă în vedere situațiunea reală a dispensaților, conform art. 18 din legea de recrutare a armatei, întrucât o organizare sigură nu poate fi provocată de o pornire personală, ci numai de considerațiunea utilității tehnice militare, ținându-se socoteală în acelaș timp de situațiunea juridică, politică și de demnitatea individului.

În Germania, dispensații de serviciu militar activ nu sunt trecuți în *Landwehr*, ci sunt direct trecuți în *Landsturm*. Oamenii cari la noi se numesc auxiliari, în Germania alcătuiesc ceea ce se numește *rezervă de depozit (Ersatzreserve)*; ei completează armata de uscat și marină; dispensații din *Landsturm*, adică oamenii cari n'au făcut parte din *Landwehr*, pot să fie întrebuințați în serviciul de etape și în serviciul de gardă (*Bewachungsdienst*), precum și la supravegherea coastelor și granițelor. *Landsturm*ul cuprinde pe toți acești oameni, dela vârsta de 17 până la 49 ani împliniți. Ei nu sunt gloate iregulare. Ei sunt o porțiune organizată a armatei și sunt chemați numai în caz de trebuință extraordinară. Dar în timp de pace, *Landsturm*ul nu are o organizație particulară; când *Landsturm*ul nu este chemat, spune Laband, oamenii din *Landsturm* nu sunt supuși niciunui control, niciunui exercițiu.

Legea recrutării arată că dispensele se acordă numai copiilor legitimi. Copiii naturali și legitimați de tată sau mamă, vor beneficia și ei de dispensele de mai sus, numai în cazul când legitimarea sau adopțiunea au fost făcute mai înainte ca tânărul să aibă etatea de 18 ani împliniți și prin îndeplinirea formalităților prevăzute de codul civil. Tânărul omis care nu s'a prezentat în persoană la cercetarea consiliului de revizie, sau prin procurator, spre a concură la tragerea sorțului cu clasa din care face parte, nu va putea să reclame dispensele arătate de literile *a, b, c, d* și *e*, de

sub art. 18, dacă cauzele acelor dispense s'au întâmplat în urma închiderei listei contingentului clasei sale. Cazurile de scutire și dispense, pentru a produce efect, trebuie să existe în ziua când se face revizuirea sa.

Cu toate acestea, dacă cauzele de dispensă survin în timpul serviciului, tânărul va putea fi, după cererea sa, dispensat de restul anilor de serviciu activ, afară numai dacă nu va fi procurat dispensa de serviciu unui frate actualmente în viață. Aceeaș dispensă se acordă și militarului devenit, prin moartea fratelui său, fiul sau nepotul cel mai în vârstă al unui septuagenar infirm și fără mijloace.

Art. 22 prevede pe seminariștii cari se dispensează condițional de a se face preoți până la etatea de 27 ani; după îndeplinirea condițiunii impuse se șterg definitiv din controalele armatei; dacă nu se preoțesc până la etatea de 26 ani, sunt înserși deadreptul în serviciul militar.

Regulamentul legii recrutării, în art. 65, 66, 67, 68, 69, 72, 73 și 184, precizează toate cazurile și lămurște toate controversile pe care le suscită aplicarea dispozițiunilor legii de recrutare relative la dispensații definitivi și condiționali.

Prin legea din 10 Martie 1915, se modifică art. 28, 31, 32, 53 bis și 130 din legea recrutării, în sensul că: «în interval de 7 ani dela pronunțarea scutirii sau reformei, ministerul de războiu are drept a chema, oricând va crede de cuviință, la o supravizitare, pe tinerii din aceste categorii, și în cazul când se va constata că un tânăr a fost pe nedrept scutit sau reformat, el va fi imediat încorporat, dacă contingentul său se mai află sub arme, și va servi sub drapel timpul prevăzut armei pentru care s'a găsit apt. În caz contrariu, el va fi înseris la contingentul său, după etate, și va fi chemat în trei ani consecutivi pentru instrucție. Dispozițiunile acestei legi se vor aplica și dispensaților, însă numai începând dela contingentul 1914 înainte; în nici un caz, contingentele anterioare de dispensați nu pot fi revizuite». Legea este foarte clară: «Numai dispozițiunile dela art. 31 și 32 din această lege», adică dispozițiunile relative la reformați și scutiți, pot fi revizuite chiar la contingentele înserise la promulgarea legii în controalele armatei.

Prin urmare, dispensații anterior legii organizării armatei din 1910, sunt trecuți în elementul milițiilor, însă în acea categorie de milițieni, care nu au nici o cunoștință de arta militară; ei nu pot fi chemați la concentrări decât în ordinea lor, după contingentele de milițieni, numai prin decret regal și numai pentru o perioadă de cel mult 30 zile. În caz de război, acești dispensați pot fi

utilizați la serviciile de pază și de gardă, ca oamenii din a doua categorie a Landsturmului german. Dispensații sub imperiul legii organizării armatei din 1910, pot fi chemați ca «o parte auxiliară», în tot cazul deosebită de partea luptătoare. Acești dispensați vor primi o instrucțiune militară îndestulătoare, spre a putea fi chemați la trebuință sub arme cu clasa lor de recrutare.

Este bine înțeles că, precum pentru concentrarea rezerviștilor și milițienilor pentru o perioadă mai mare de 30 zile anual, după noua lege din 1910, tot așa și pentru concentrarea dispensațiilor se cere un vot al Corpurilor legiuitoare. Numai atunci când Parlamentul este închis și numai atunci când există pericol iminent pentru Patrie, rezerviștii, milițienii și dispensații pot fi chemați pentru o concentrare mai îndelungată.

Dispensații cari nu au căpătat în cei doi ani dela recrutare o instrucțiune militară suficientă, pot forma un corp auxiliar armatei în cazuri extreme. Ei însă nu pot lua parte la lupte, întrucât nu pot avea nici o răspundere a situațiunii ce li se încredințează. Ei nu se pot apăra. Ei nu pot apăra Patria. Ei pot servi cu mai multă sau mai puțină competență Patria, dar nu li se poate cere în mod uniform aptitudini și cunoștințe.

O armată, ca orice instituțiune, trebuie să fie organizată și organizarea ei trebuie hotărâtă prin lege. Legea este expresiunea voinței generale, și nimeni nu poate trece peste autoritatea legii. Numai un om fără disciplină sau un spirit cu desăvârșire ignorant poate contesta cu ușurință autoritatea legii. Legea este mai presus de rațiune, de logică, de echitate. Rațiunea, logica și echitatea trebuie să prezideze interpretarea textelor legale: *textele înainte de toate*, spune Demolombe¹⁾. Violând textele, se ajunge la situațiuni inconciliente, la uzurpare și la anarhie. Cu atât mai mult trebuie inspirate de legalitate prescripțiunile militare, cu cât în armată se pretinde ordine și disciplină. Dreptul administrativ este «studiul drepturilor Statului și restricțiunilor sale», spune H. Berthélemy, profesor la Universitatea din Paris²⁾, care arată că Statul nu poate să fie un monstru plin de arbitrar și atotputernic, că Statul nu poate să fie decât un Stat juridic. De aceea, în cercetarea legislaturii militare și a textelor relative la capitolul care ne interesează, am avut în vedere interpretarea strict juridică deprinsă din metodologia generală.

Bine înțeles că, în cazuri extreme, când Patria

este invadată de dușmani, întreaga suflare românească, chiar femeile și copiii, nu numai scutiți, reformații și dispensații trebuie să pună mâna pe armă și să alerge în ajutorul ei. Atunci, după cuvântul cancelarului german, care a provocat războiul din 1914: necesitatea nu mai cunoaște legi. Până atunci însă, trebuie respectată siguranța și demnitatea civilă a cetățenilor. Un dispensat care, fără instrucțiune, fără cunoștința legilor și reglementelor militare, fără atitudine și aspect militar, fără conștiință militară pecetluită cu jurământ de fidelitate, va fi pentru armată un rău soldat, un element de dezordine și într-o penibilă situațiune. El nu va ști să dea onorurile externe, prevăzute de codul militar superiorilor săi, și se va expune la amenințări, la reprimande și la pedepse. El nu va ști să îndeplinească misiunea militară, pentru care i se cere cunoștința și deprindere. Bine înțeles, se schimbă chestiunea cu dispensații dela 1910 încoace, întrucât aceștia, de drept, primesc oarecare instrucțiune militară.

IULIU DRAGOMIRESCU

Avocat.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 21 Octombrie 1915

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Șița Leontopol cu Eliza M. Voiculescu

NATURALIZARE. — RECUNOAȘTEREA CALITĂȚII DE ROMÂN. — ROMÂN DE ORIGINĂ. — EFECT RETROACTIV. — DONAȚIUNE. — IMOBILE RURALE. — SOȚIE. — ACCEPTARE VALABILĂ. — ART. 7 ȘI 9 DIN CONSTITUȚIE.

Recunoașterea calității de român, pe care Românii de origină, supuși altor state, o pot dobândi printr'un vot al Corpurilor legiuitoare, fără nici una din formalitățile multiple și condițiunile cerute străinilor, nefiind decât consfințirea unei stări preexistente, are de efect a face ca cel ce o dobândește să fie considerat ca român încă dela naștere, deci un efect retroactiv.

Astfel fiind, donațiunea unor imobile rurale, făcută soției unui Român de origină, care a dobândit în urmă recunoașterea acestei calități, a putut fi valabil acceptată de aceasta, ea fiind considerată ca și soțul ei, că în fața legilor române a avut în totdeauna calitatea de românească.

No. 583. — Casată, în urma recursului făcut de Șița Leontopol, decizia Curței de apel din Craiova, secția II, No. 107 din 1914, în proces cu Eliza M. Voiculescu.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier I. Stambu'escu; d-l avocat Take Ionescu, pentru recurentă, în dezvoltarea motivului de casare; d-l avocat Șuculescu, pentru intimată, în combateri.

1) Geny, *Methode d'interprétation et sources en droit privé positif*, pag. 24.

2) *Methodes juridiques*, Paris, 1911.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Greșită interpretare și violarea art. 7 și 9 din Constituție. În adevăr, Curtea de Craiova constată, în fapt, că soțul meu, Belizarie Leontopol, român macedonean, obținuse legea de recunoaștere a cetățeniei române, posterior deschiderei succesiunii Sultanei Majai, care, prin donațiune, îmi transmisesse proprietățile Cepari și Cocorești, din județul Romanați, și totuși Curtea îmi deneagă dreptul de proprietate asupra ziselor imobile.

«Curtea nesocotește astfel principiul că recunoașterea calității de român, în deosebire de naturalizare, nu-și produce efectele din momentul promulgării legii, dar recunoaște un drept preexistent».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, prin care s'a admis, în apel, acțiunea intimată în recurs de a se declară anulat actul de donațiune din 1884, prin care Sultana Majai, dăruia nepoatei sale, recurenta Sișa Leantopol, moșiile Cepari și Cocărești, pe motiv că, în momentul acceptării donațiunii, ea eră străină, soțul său Velisarie Leontopol, fiind străin;

Având în vedere că, în contra acestei acțiuni, recurenta a opus în fața Curții de apel că, deși, într'adevăr, în momentul acceptării, soțul său, Român de origină, eră supus străin, însă ulterior, a obținut dela Corpurile legiuitoare recunoașterea calității de Român; că, prin efectul retroactiv al recunoașterii — în deosebire de împământenire — el trebuie considerat ca Român dela naștere, ca și cum n'ar fi avut niciodată o altă naționalitate și deci și soția sa, recurenta, fiind considerată că nu și-a pierdut nici un moment naționalitatea, a putut accepta în mod valabil donațiunea imobilelor rurale făcută de mătușa sa, Sultana Majai;

Considerând că, acest mod de a vedea al recurteii, a fost respins însă de Curtea de apel, care, întemeindu-se pe principiul nereetroactivității legilor, afirmă, prin considerentele deciziunii date în cauză că, recunoașterea, ca și împământenirea, nu poate avea efect retroactiv, întrucât nici o lege nu i-l acordă;

Că, dar, donațiunea, care a fost acceptată înainte ca soțul donatarii, Velizare Leontopol, să fi obținut recunoașterea calității de Român, este nulă, ca fiind făcută unui străin, care nu poate, potrivit art. 7 din Constituție, dobândi imobile rurale în țară;

Având în vedere dispozițiunile art. 7, 8 și 9 din Constituție;

Considerând că, din combinarea acestor texte, rezultă că legiuitorul constituant, în acordarea încetățenirii, a făcut o deosebire fundamentală între străinii de origină și cei de naționalitate română, supuși altor

state; că, în ce privește pe cei dintâi, legiuitorul, după ce, prin art. 7 din Constituție, pune principiul că diferențele de credințe religioase nu constituiesc o piedică pentru dobândirea drepturilor civile și politice și exercițiul lor, fixează apoi condițiunile ce trebuie să le îndeplinească un străin și modul de procedare spre a obține încetățenirea, iar prin art. 8 se precizează că numai împământenirea aseamănă pe străin cu Românul, pentru exercitarea drepturilor politice;

Considerând că, privitor la Românii de origină, supuși altor state, legiuitorul constituant are cu totul alte dispozițiuni, prin art. 9 din Constituție; că, aceștia nu au nevoie de niciuna din formalitățile multiple și condițiunile de stagiul și conduită cerute străinului, ci dovedind numai că s'au lepădat de protecțiunea străină, pot dobândi de îndată exercitarea drepturilor politice, printr'un vot al Corpurilor legiuitoare;

Considerând că, din însăși termenii întrebuințați de legiuitorul constituant: «Românul din orice Stat, va dobândi de îndată exercițiul drepturilor», se vede clar că acestora Constituția nu a înțeles să le confere o nouă naționalitate, privindu-i ca cetățeni români, ci să le recunoască o calitate preexistentă, care nu se putea manifesta din cauza supușeniei altui Stat;

Că, prin această recunoaștere, toate drepturile de care se bucură Românul în țara sa și care formează apanajul calității de român, sunt reînviată în persoana celui cărui i-se recunoaște această calitate, și el dobândește deastădată, nu drepturile de cetățean român, ci numai liberul exercițiu al acestor drepturi; în opoziție cu străinul de origină care, dobândind împământenirea, odată cu acest act capătă și drepturile de cetățean român și exercițiul lor, astfel cum se exprimă legiuitorul prin art. 7 al Constituției;

Considerând dar, că, din toate cele expuse mai sus, se vede clar spiritul ce a trebuit să călăuzească pe legiuitorul constituant, când a legiferat într'un fel pentru străinii de origină și în altfel pentru Românii supuși altor state, cei dintâi pentru a dobândi, iar cei din urmă spre a li-se recunoaște calitatea de cetățean român;

Că, nu numai că nu a voit să pună pe aceeaș treaptă aceste două categorii de necetățeni, ci i-a clasat chiar prin denumirile întrebuințate în text, pe cei dintâi arătându-i ca străini, iar pe ceilalți ca Români, supuși altor state;

Considerând dar, că, din toate acestea, deducțiunea

logică este că recunoaşterea, astfel cum a fost legiferată, consfinţind o stare preexistentă, are efectul a considera pe cel ce o dobândeşte, ca Român încă dela naştere, deci cu efect retroactiv;

Considerând că, voinţa legiuitorului de a da efect retroactiv unei legi, poate rezultă nu numai dintr'o dispoziţie formală, dar şi, prin interpretare, din termenii întrebuiţaţi de legiuitor;

Că, în speţă, art. 9 din Constituţiune, servindu-se de cuvintele: «Românul din orice Stat», consideră pe cei cari solicită şi obţin recunoaşterea, ca Români, chiar înainte de obţinerea ei;

Că, acelaş articol, vorbind de efectul recunoaşterii, o consideră ca acordând, nu drepturi noi, ci numai exercitarea drepturilor politice, ceea ce presupune că consideră acele drepturi ca preexistente;

Că, prin urmare, voinţa legiuitorului constituant de a da efect retroactiv recunoaşterii, este evidentă;

Considerând că, aşă fiind, în speţă, Velisarie Leontopol, obţinând recunoaşterea calităţii sale de Român după anul 1884, prin efectul acestei recunoaşteri, el este considerat ca cetăţean român încă dela naştere, astfel că donaţiunea de imobile rurale, făcută în 1884 soţiei sale recurenta Siţa Leontopol — a fost valabil acceptată de aceasta, ea fiind considerată ca şi soţul ei că în faţa legilor române a avut totdeauna calitatea de Româncă;

Considerând că, art. 7 din Constituţie opreşte pe străinii neîmpământeniţi a dobândi imobile rurale în România, iar nicidecum pe Români cari, supuşi altor state, la un moment dat, au dobândit în urmă recunoaşterea calităţii de Român;

Considerând că, scopul art. 7 este ca imobilele rurale să nu fie stăpânite de străini, şi că acest scop nu este întru nimic nesocotit, când imobilul se găseşte în mâinile unui Român recunoscut ca atare;

Că, Curtea de apel din Craiova, judecând altfel şi considerând pe donatara Siţa Leontopol ca străină în momentul acceptării donaţiunii — deşi soţul său obţinuse mai târziu recunoaşterea calităţii de cetăţean român, şi îndepărtând-o dela proprietatea imobilelor rurale ce i-se donase, a dat o greşită interpretare art. 7 din Constituţie şi a violat dispoziţiunile art. 9, aceeaş legiuire, pronunţând astfel o hotărîre casabilă;

Pentru aceste motive, casează.

Observaţiune. — Inalta Curte a rămas constantă, după

cum vedem din decizia ce publicăm mai sus, în jurisprudenţa sa anterioară în materie de recunoaştere, stabilind încăodată principiul că recunoaşterea, care nu este decât consfinţirea unei stări preexistente, are efect retroactiv, spre deosebire de naturalizare, care nu conferă străinilor această calitate decât din momentul împământenirii lor. A se vedea în acest sens, Cas. II, 24 Febr. 1901, în *Dreptul* din 1901, No. 33, p. 262; Cas. s. u., 29 Noembrie 1901, *Dreptul* din 1901, No. 83, p. 803; Cas. III, 7 Noembr. 1907, *Dreptul* din 1907, No. 80, p. 655; Cas. I, 27 Ianuarie 1912, *Dreptul* din 1912, No. 30, p. 232 (cu observ. d-lui D. Alexandresco în sens contrar). Mai vezi şi alte decizii citate în Coment. d-lui D. Alexandresco, t. I, pg. 305, nota 3 (ed. 2-a), precum şi t. IV, partea I, pg. 103, nota 4 şi *Cr. judiciar* din 1916, No. 2. **S. R.**

CURTEA DE APEL DIN IAŞI SECŢIUNEA I.

Audienţa dela 4 Noembrie 1915

Preşedinta d-lui C. N. Busdugan, consilier

Ministerul de finance cu Anton de Zadurovici

TIMBRU ŞI ÎNREGISTRARE. — TAXE PERCEPUTE DE DOUĂ ORI. — RESTITUIRE. — ART. 62 L. TIMBRULUI.

TIMBRU ŞI ÎNREGISTRARE. — ACTE NULE. — LEGALITATEA PERCEPEREI. — RESTITUIRE. — ART. 62 L. TIMBR. — ART. 1092 C. CIV.

1° Dispoziţia art. 62 din legea timbrului, care prevede restituirea taxelor percepute de două ori, nu-şi are aplicaţiune decât atunci când taxa de înregistrare a fost percepută de două ori asupra unuia şi aceluiaş act juridic.

2° Agenţii fiscalului neputând judeca validitatea actelor, deoarece singura lor însărcinare este de a percepe taxele de înregistrare, după natura actului juridic, astfel cum se prezintă în aparenţă, rezultă că taxa percepută asupra unui act nul, este o percepere légală, întrucât un asemenea act dacă nu există în fond, există în formă, ceea ce este suficient din punctul de vedere al legii timbrului, iar legalitatea perceperei taxei exclude dreptul la restituire.

Prin urmare, acesta fiind principiul care domină dreptul fiscal, deşi în cazul când actul este nul nu există mişcare de valori, restituirea taxei de înregistrare nu se poate întemeia pe dispoziţia art. 1092 c. civ.

No. 113. — S'au prezentat: Ministerul de finance, prin d-l avocat C. C. Stoicescu; Cajetan şi Anton de Zadurovici, prin d-nii avocaţi C. Stoianovici şi M. B. Cantacuzino.

Curtea,

Având în vedere opoziţiunile făcute de Ministerul de finance, contra deciziunilor civile a acestei Curţi, No.

75 din 11 Iunie 1915 și No. 101 din 3 Octombrie 1915, prin cari s'au respins ca nesusținute apelurile Ministerului de finanțe în contra sentințelor tribunalului Dorohoi No. 126 din 1915 și No. 205 din 1915; că, prin cea dintâi, Ministerul a fost obligat de a restitui lui Anton de Zadurovici suma de 11.880 lei, încasată ca taxă de înregistrare pentru contractul de vânzare, autentificat de tribunalul Dorohoi sub No. 510 din 1913, iar prin a doua de a restitui lui Cajetan de Zadurovici suma de 6.468 lei, încasată ca taxă de înregistrare pentru actul autentificat de tribunalul Dorohoi sub No. 1038 din 1912;

Având în vedere că, aceste două opoziții ale Ministerului de finanțe au fost conexe;

Având în vedere că, Cavalerul Cajetan de Zadurovici, prin actul autentificat de tribunalul Dorohoi sub No. 1038 din 1912, a vândut fiilor săi Teodor, Anton și Iosef de Zadurovici $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol, județul Dorohoi; că Teodor și Iosef de Zadurovici, prin actul autentificat de tribunalul Dorohoi sub No. 510 din 1913, au vândut lui Anton de Zadurovici părțile lor indivize în cele $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol, cumpărate dela tatăl lor, prin actul de mai sus, cu prețul de 396.000 lei; că, pentru primul act, s'a perceput ca taxă de înregistrare suma de 6.468 lei, iar pentru al doilea act suma de 11.880 lei;

Având în vedere că, în momentul în care s'au încheat aceste acte, Teodor, Iosef și Anton Zadurovici n'aveau calitatea de cetățean român; că, la 9 Martie 1913, Anton Zadurovici a dobândit calitatea de cetățean român; că, prin actul din 3 Maiu 1913, Cajetan Cavaler de Zadurovici, confirmă transferarea proprietății a părților din moșia Bivol asupra lui Anton Zadurovici, prin actele menționate mai sus; că, în urma acestei confirmări, Anton, Teodor și Iosef Zadurovici, prin actul din 20 Februarie 1914, intitulat «Convenție de desfacere de vânzare», declară desființat contractul de vânzare, prin care Teodor și Iosef Zadurovici vânduse părțile lor indivize în cele $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol, pe care le cumpărase dela tatăl lor, pentru motivul că, în momentul cumpărării, neavând calitatea de cetățean român, n'au putut dobândi și deci nici transmite proprietatea lor; că, în aceeași zi, prin actul intitulat «Transacție», intervenit între Cajetan de Zadurovici și fiii săi Anton, Teodor și Iosef, se recunoaște ca inexistent actul de vânzare a celor $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol, pentru motivul că cumpărătorii, fiind străini,

nu puteau dobândi imobile rurale; că, în fine, prin actul autentificat de tribunalul Dorohoi sub No. 323 din 20 Februarie 1914, Cajetan de Zadurovici vinde fiului său Anton de Zadurovici, trupul din moșia Bivol și Pustoaia, în întindere de 848 hectare, cu prețul de 650.000 lei;

Având în vedere că, cererea de restituire a taxelor de înregistrare se întemeiază pe următoarele motive: 1° că, pentru acelaș act de vânzare, s'a perceput de două ori taxa de înregistrare; 2° că, suma care reprezintă taxa de înregistrare este deținută de Ministerul de finanțe fără cauză, de oarece cele două acte de vânzare fiind viciate de o nulitate absolută — incapacitatea străinilor de a dobândi imobile rurale — n'au putut operă o transferare de proprietate, care e temeiul perceperei taxei de înregistrare;

Având în vedere că, prin art. 62 al legii asupra taxelor de timbru și înregistrare, se prevede că se restituie de Minister taxele de înregistrare percepute de două ori; că, pentru ca această restituire să poată avea loc, trebuie ca taxa de înregistrare să fi fost percepută de două ori asupra unuia și aceluiaș act juridic;

Având în vedere că, prin primul act de vânzare, Cajetan de Zadurovici a vândut lui Anton, Teodor și Iosef Zadurovici $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol; prin al doilea act, Teodor și Iosef de Zadurovici au vândut lui Anton de Zadurovici părțile lor indivize din cele $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol, cu prețul de 296.000 lei, iar prin ultimul act, Cajetan de Zadurovici vinde lui Anton de Zadurovici trupul din moșia Bivol și Pustoaia, în întindere de 848 hectare, cu prețul de 650.000 lei; că, prin urmare, taxele de înregistrare au fost percepute asupra a trei acte distincte, încheiate în mod succesiv, și care nu sunt identice nici din punctul de vedere al persoanelor cari figurează într'însele, și nici a obiectului și prețului; că, deci, restituirea taxelor de înregistrare pentru cele dintâi două acte nu poate avea loc, de oarece nu se constată că asupra aceluiaș act juridic s'a perceput de două ori taxa de înregistrare;

Având în vedere că, conform art. 7 § 5 din Constituție, străinii n'au dreptul de a dobândi imobile rurale în România; că, această proibitiune interesând ordinea publică, rezultă că un act de vânzare, care are de obiect un imobil rural și în care figurează ca cumpărător un străin, este izbit de o nulitate absolută; că, nulitățile de ordine publică pot fi acoperite prin confirmare, atunci când cauza care le produce a încetat

(Aubry et Rau, V, pag. 433, nota 9); că, prin aplicarea acestui principiu, din momentul în care străinul cumpărător de imobile rurale a dobândit calitatea de cetățean român, încetează cauza incapacității sale, din care derivă nulitatea absolută a actului de vânzare: ea, încetând această incapacitate, nulitatea numai interesează ordinea publică și prin urmare poate fi acoperită prin confirmare

Având în vedere că, după cum s'a arătat mai sus, Cajetan de Zadurovici, prin actul din 3 Maiu 1913, declară că confirmă transferarea proprietății celor $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol, în persoana lui Anton Zadurovici, în baza celor două acte de vânzare, autentificate de tribunalul Dorohoi sub No. 1038 din 1912 și 2500 din 1912;

Având în vedere că, Cajetan de Zadurovici figurează ca vânzător numai în actul de vânzare a celor $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol, către cei trei fii ai săi, din care Anton de Zadurovici a devenit cetățean român; că, prin urmare, confirmarea nu poate fi operantă decât pentru $\frac{1}{3}$ din cele $\frac{7}{12}$; că, deci, taxa de înregistrare — din acest punct de vedere — nu poate fi restituită pentru partea aferentă unei treimi din cele $\frac{7}{12}$ din moșia Bivol;

Având în vedere că, în aceste împrejurări urmează a se examina dacă o taxă de înregistrare, percepută asupra unui act izbit de o nulitate absolută, poate fi restituită;

Având în vedere că, art. 10 al legii timbrului prevede că taxele de înregistrare se pot restitui numai în cazurile determinate de lege; că, apoi, art. 61 al legii stabilește principiul general că fiscul este obligat să restituie ceea ce va fi perceput mai mult sau fără drept; că în cazurile anume specificate de art. 62, restituirea taxelor de înregistrare se face direct de Minister; că, în toate celelalte cazuri de restituire, părțile trebuie să se adreseze justiției (art. 63 al legii timbrului); că, acest articol indică numai procedura de urmat pentru a obține restituirea, cazurile de restituire însă sunt numai acele determinate de art. 61 al legii timbrului;

Având în vedere că reclamanții, în susținerea acțiunilor lor, se întemeiază și pe dispozițiunea art. 62, § 4;

Având în vedere că, art. 62 § 4 al legii timbrului prevede că Ministerul restituie taxele de înregistrare, când actul juridic, în virtutea căruia se făcuse plata, nu s'a efectuat, din cauză că justiția a refuzat să-l

consfințească; că, din modul cum este redactată această dispozițiune, rezultă că se aplică numai în cazurile când efectuarea însăși a actului juridic a fost împiedicată de a se realiza din cauza refuzului justiției, și aceste cazuri au loc numai pentru acele acte, pentru perfectarea cărora e necesară autorizarea justiției, sau când tribunalul refuză autentificarea unui act, care, astfel cum e alcătuit, n'ar putea fi considerat ca valabil nici ca act sub semnătură privată;

Având în vedere că această analiză învederează că dispozițiunea art. 62, § 4, nu se aplică și atunci când justiția ar declara nul un act viciat de o nulitate relativă sau absolută; că, prin urmare, reclamanții nu pot invoca dispoziția art. 62, § 4, pentru a cere restituirea taxelor de înregistrare percepute asupra unor acte de vânzare izbite de o nulitate absolută;

Având în vedere că, după cum s'a demonstrat, fiscul restituie numai ceea ce va fi perceput mai mult sau fără drept (art. 61);

Având în vedere că agenții fiscului nu pot judeca validitatea actelor; singura lor însărcinare este de a percepe taxele de înregistrare, după natura actului juridic, astfel cum se prezintă în aparență; că, actul nul, dacă nu există în fond, există în formă, ceea ce e suficient — din punctul de vedere al legii timbrului — ca perceperea taxei de înregistrare să fie legală; că, legalitatea perceperei taxei exclude dreptul la restituire;

Având în vedere că, acesta fiind principiul care dominează dreptul fiscal, deși în cazul când actul este nul, nu există mișcare de valori, totuși restituirea taxei de înregistrare nu se poate întemeia pe dispoziția art. 1092 c. civ.;

Având în vedere că, din faptele expuse, rezultă că opozițiile, cât și apelurile Ministerului de finanțe, fiind întemeiate, urmează a fi admise, a se reformă deciziile opozate, cât și sentințele tribunalului Dorohoi — menționate mai sus — și a se respinge acțiunile reclamanților pentru restituirea taxelor de înregistrare;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată, pretinse de reprezentantul Ministerului de finanțe, și Curtea, apreciind, le fixează la 100 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier D. Volanschi, admite opozițiile făcute de Ministerul de finanțe, etc.

Semnați: C. N. Busdugan, D. Grigorovici, D. Volanschi,
Eugen Bonache.